

Milliyet
SANAT
DERGİSİ

On beş günde bir yayımlanır:

15 Mart 1987
Sayı 164/Sıra 514/250 liraSahibi:
Milliyet Gazetecilik A.Ş. adına
AYDIN DOĞANGenel Yayın Danışmanı:
AKAL ATILLASorumlu Yazı İşleri Müdürü:
ZEYNEP ORALGrafik Düzen:
MUSTAFA ERENKapak:
BÜLENT ERKMEN

Commitment to the human figure

By Nur Yılmaz

Six distinguished members of the faculty of Mimar Sinan University are currently presenting a joint exhibition of paintings at Tanbay Gallery in Kızılay. The common link among these six artists, according to the Yale-educated senior faculty member, Özer Kabaş, is their uncompromising commitment to the human figure as the major vehicle of their diverse expressions.

It is certainly refreshing to see an exhibit of this quality where one need not analyze or theorize about the artists' intentions in order to appreciate his or her work. There is something very accessible about the human figure; even with an artist's distortions it elicits an immediate response; we recognize it and can relate to it.

There are images of 'Industrial

Man' in the paintings of Hüsnü Koldaş and earthy fishermen in a Kabaş painting. Alaettin Aksoy's characters are more macabre. Neşe Erdok's paintings and Kemal İskender's drawings both have an enigmatic, poetic quality.

It is Nedret Sekban's historical paintings of rugged Turkish revolutionaries, however, which will draw even the most unsophisticated passers-by to the glass facade of the gallery. The moonlit drama of gunrunners from the Black Sea is riveting in its emotional power.

This exhibition is exemplary of the current revival of figurative art. It recalls the Romantics, the Realists, the Impressionists and Post-Impressionists; yet even the most traditional themes are infused with the insight of a modern perspective.

An oil painting by Nedret Sekban.

The exhibition will continue until March 25 at Tanbay Gallery, 72 Selanik Caddesi, Kızılay.

Türkiye'deki ilk sergisi Vakko Galerisi'nde açıldı. Genç sanatçının yağlıboya pastel ve karışık teknikteki resimleri yetiştiği ülkenin doğal ve kültürel yapısıyla bağlarını yitirmeyen ve bu evren içinde insan olarak yerimizin, işlevimizin anlamını kurcalayan bir dünya görüşüne ya da temel düşünceye bağlanabilir. Gerçekçi ve fantastik bir kurguda düzenlenen figür, doğa ve nesnelere —değişik biçim ayrımları gözlenmekle birlikte— görünenin ötesindeki iç duyarlılığı somutlaştırma, mistik anlamlar, anılar, özelemler, birlikliğin bilinci ve zaman boyutunu içeren yorumlayıcı yaşam özellikleri beliriyor. Anadolu'nun kıraçlarını anımsatan, yalnızlığın ve yoksunluğun boz ve topraklı, klasik pentür deneyimlerini özümsemiş ayrıntılı, incelikli leke ve doku örgüleriyle biçimlenmiş doğa kesimleriyle insan eylemi Karabulut'un düzenlemeleminde iç içe kaynaşıyor. Değişik planlarda yer yer grafik öğelerden yararlanan, ışık-uzam kavramını bu resimlerde geçmişten geleceğe uzayan insan eylemini vurgulama kaygısı izleniyor. "İnsan ruhunun derinliklerinde gizli olan ve bizleri birbirimize bağlayan şeyin, aynı zamanda evrendeki yerimiz ve vazgeçilmez birlikteliğimiz konusunda, temel bir yasa oluşturduğunu düşünüyorum" diyen Karabulut'un resimleri derinlerdeki bu bağları araştırmayı ve yakalamayı amaçlıyor. Kendine özgü biçim ve içerik özellikleriyle kişilikli bir çıkışın örnekleri veren sanatçının gelecek çalışmalarını ilgiyle izleyeceğimizi umuyor.

D. Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirdiği 1975 yılından beri, kişisel ve grup sergilerinde etkinliğini sürdüren Feyha Duru Kısakürek (d. 1951), yeni resimlerini Teşvikiye Dizayn Galerisi'nde sergiledi. Çoğu küçük boyutlu kırkı aşkın yağlıboya içeren sergide, Kısakürek çevre gözlemlerini pastel yumuşaklığında eritilmiş renk/leke değişimleriyle içtenlikli bir biçim yönünde değerlendiriyor. Antikacılar da bırakılmış eski saatler, sandalyeler, keman, piyano v.b. eşyaların yalnızlığı, İznik Gölü kıyısından suskun sazlıklar, "Pierrot" denilen kuklaların hüznü, çocuk figürleri, ağaçlar, çiçek saksılarını konu alan resimleriyle genç sanatçı, çoğu kadın sanatçılarımızın sık sık ele aldığı çevre izlenimlerini, duyarlılık payını koruyun yalnızlaştırılmış, yüzeyci bir tutumla derleyip biçimlendiriyor.

Yugoslavyalı Mustafa Braderiç (d. 1926), Sarayev Güzel Sanatlar Akademisi'nde eğitim görmüş; Roma ve Floransa'da uzmanlık öğrenimini tamamlamış bir sanatçı. Kendi ülkesinde ve İtalya'da 1959'dan bu yana etkinlik gösteren Braderiç, Taksim Galerisi'nde açılan sergide serigrafisi, pastel ve yağlıboya resimlerini sergiliyor. Genellikle Osmanlı döneminden ayakta kalmış kapkacak, İbrak v.b. eşyalarla düzenlediği natüromortlarında akademik bir eğitimin izleriyle belgeleyici bir gözlem yeteneği birleştirilmiş. Doğal kesimlerden pastel teknikleriyle hazırladığı görünümle ise daha duyarlı izlenim birikimleri, olgun renk/leke değerleriyle ötekilerden ayrılıyor.

Atatürk Eğitim Fakültesi öğretim görevlisi Erol Özden (d.

1943) de ilk kişisel sergisini Taksim Galerisi'nde düzenledi. Anadolu'nun çeşitli illerinde uzun yıllar resim öğretmenliği yapan Özden'in yağlıboya çocukluk anıları ve kırsal bölge gözlemlerinden kaynaklanan bir insan sevgisi, geometrik bir stilizasyona dayanan anlatımcı bir biçim kaygısı biçimleniyor. Anadolu insanının yalnızlık ve çaresizliğini, yaşam savaşını doğal kesimler içinde sıcak renkler, durağan ve simetrik figür istifleri içinde düzenleyen resimlerinde Mustafa Aslier'in gravürleriyle, Hüseyin Gezer'in "Efe'nin Aşkı", "Çocuk ve Ana" gibi heykellerinde görülen geometrik üsluplaştırma tasası egemen. Bu kalıplaştırma eğilimi dışındaki birkaç kadın portresiyse, portre grubunda ise ilimli bir deformasyonla daha doğal ve anlatımcı bir yaklaşım izleniyor.

Bir anıtsal figür altılısı

Kaya Özsegin

GALERİLERDE dışı doku-nur şeyler bulmak, sözü edilebilir sergilere rastlamak, mevsimin sonlarına doğru yol almakta olduğumuz şu günlerde, biraz daha güç. Oysa sergi çokluğundan geçilmiyor. Öyle görünüyor ki kalitenin nicelikle çöğalmeye oranı, her geçen yıl biraz daha düşmekte. İş hafife alanlara, düne göre, bugün çok daha sık rastlayabiliyorsunuz. Ne var ki resim, sanılan aksine, yıldan yıla biraz daha zorlaşıyor. Özgün bir yapıt üretmek, kalıcı olana devam ettirmek, tekrar illetine tutulmadan belli bir duyarlılığı geliştirip gürbüzeleştirmek —her dönem için öyledir ya—, belki günümüzde daha bir soluk gerektiriyor, kendine güveni şart kılıyor. Çerez kabiliinden gününbirlik işlerle oyalanmak yerine, soylu ve görkemli olanın peşinden ısrarla gitmek için, sabır ve inanç, bazı yerlerde, yeterli olabiliyor. Daha doğrusu resmin mayasına karışmış olan bu değerler, geleceğe ilişkin umutlarla dolu olmamızın başlıca nedenleri yerini geçebiliyor.

İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim elemanlarından altı

genç sanatçının, Tanbay'da düzenledikleri karma sergi, hem bu tür umutları canlı tutabildiği, hem de alışılmış karma sergilerin dar çemberinden kurtulabildiği için, üzerinde öncelikle durulmayı gerektiren bir değer ölçüsü de yansıtılmaktadır. Alaattin Aksoy, Neşe Erdok, Kemal İskender, Özer Kabaş, Hüsnü Koldaş ve Nedret Sekban'ın yapıtlarının yer aldığı bu sergiye, bir kuşak manifestosu gözleriyle bakabiliriz. En yaşlısı Özer Kabaş (1934) ile, en genci Nedret Sekban (1952) arasında, bir kuşaklık zaman diliminin bulunması, bu sanatçıların tümünü aynı kuşağa mensup kişiler olarak değerlendirmemizi engellemiyor. Biz böyle bir kaniya götüren başlıca neden, sergilenen resimlerin figür etkinliği çerçevesinde ortak ya da birbirine yakın eğilimleri benimsemiş olmalarıdır. Buradaki figür kavramını, doğacı resmin kalıplaşmış göstergesi olarak düşünmemek zorundayız. Her ne kadar, büyük resim yüzeyleri üzerinde anıtsal ve heykelsi görünümle, beden bütünü kapsayan tam —figür karakteriyle yer almıyorsa da, ilk bakışta kolayca algılanan, arka birikimlerden yoksun portre— figür değil bu resimler. Örneğin Alaattin, Ak-

soy'un gerçekle gerçek dışı olanı kıvrak bir fantezi içinde değerlendiren figürleriyle, Neşe Erdok'un mizerabilist denebilecek insanları, ya da Nedret Sekban'ın, Hüsnü Koldaş'ın mesajlı figürleri arasında, salt birer "figür" olmanın ötesinde biçimsel bir bağlantı yok. Olmaması da doğal. Çünkü bu altı sanatçının her biri, resimlerine içerik oluşturan figür olgusuna, farklı açılardan bakıyorlar. Ortak bir sergi düzeninin ölçülerinden biri sayılabileceğimiz boyut büyüklüğünü de burada bir bağlantı olarak alamayız. Altı sanatçı, günümüz resim ortamında, belki de Osman Hamdi'den bu yana, ilk kez ağırlıklı figür yaklaşımını, ilk bakışta kavrayıcı bir anıtsallık izlenimine doğrudan yol açacak geniş çerçeveler içinde sunmaktan yana görünüyordular. Resimlerin içeriğe ilişkin mesajları ile, bu boyut genişliği arasında doğal bir iletişim bulunduğu, daha ilk bakışta anlaşılıyor. Ayrıca bu beraberlik, salt bu sergi nedeniyle kararlaştırılmış bir olgu da değil. Söz konusu sanatçıların, bu serginin birkaç yıl gerisine giden çalışmalarında, eni boyu bir metre-yi aşan büyük tuallerin yeri, her zaman belirleyici bir etken olarak önemini korumuştur.

Figürlerin arkasında gizli kalan anlamları çığırlandırmak, bu figürlerin akademik kökenli görkemlerinden daha fazla önem taşımaktadır. Özer Kabaş'ın haklı olarak "resim denizleri" adını verdiği deniz peyzajları dizisinden bu sergiye koyduğu resimleri, daha çok deniz ve insan simgelerinin kavramsal kökenleriyle ilgilidir. Kemal İskender'in "Niyetçi"ler dizisi, alt psikolojik verilerden hareket ettiğini, biçim bozma yöntemlerini de bu bağlam içinde ele aldığını gösteren çözümlere dayanmaktadır. Neşe Erdok'un yaşama ve çevrelere yabancılaşmış, kışkık ve yalnız insan bedenleri, izleyiciye çağdaş dünyamızın dramatik bir gösterisini sunuyor. Nedret Sekban ve Hüsnü Koldaş'ın Anadolu figür tipolojisine girebilecek sağlıklı insanları, direnmenin ve mücadele azminin simgeleri gibi görünmektedirler.

Bütün bu mesaj farklılıkları, figürde anlamını bulan bir arakesit üzerinde birleşebiliyor. Karşıtlıkların ve beraberliklerin, figür ortaklığı üzerinde çeşitlenen seçeneklerin ilginç bir senfonisi. O kadar da değil: Çağdaş resmimizde durulma aşamasına ulaşılmış arayışların benzer amaçlara yönelik bir haritası.

Kanımda bu grubun yasallaşmasında yarar var.